

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Cynnig Gwasanaeth Cymraeg yn Rhagweithiol

Tachwedd 2015

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf yn cynnig gofal Cymraeg ar ward gyffredinol B2 yn ysbyty Cwm Rhondda. Crëwyd y ward, sy'n darparu gofal yn bennaf ar gyfer cleifion hir dymor sydd ag angen adsefydlu, er mwyn galluogi cynnig gwasanaeth Cymraeg yn rhagweithiol.

CYNNIG DEWIS IAITH

Gofynnir i'r cleifion wrth iddynt gael eu derbyn i'r ysbyty gymunedol os ydynt yn dymuno bod ar y ward hon er mwyn iddynt allu derbyn eu gofal yn eu dewis iaith.

Estyniad o'r cynllun 'Dyma fi' yw menter Ward B2, a gyflwynwyd ar gyfer unigolion gyda dementia oedd yn cael eu derbyn i'r ysbyty. Darparwyd llyfryn i'r claf neu i'w ofalwr er mwyn casglu gwybodaeth am anghenion, dewisiadau, hoffterau a chas bethau'r unigolyn. Cai'r wybodaeth ei rhannu gyda gweithiwr proffesiynol er mwyn eu galluogi i ateb yr anghenion hynny, gan gynnwys anghenion ieithyddol.

Erbyn hyn caiff gwasanaeth Cymraeg ei gynnig yn rhagweithiol i bob claf pan fydd yn cael ei dderbyn i ward gyffredinol yn yr ysbyty gymunedol.

CADW COFNOD O DDEWIS IAITH UNIGOLION

Mae trefn yn ei lle i sicrhau bod cofnod o ddewis iaith unigolion a bob pob aelod staff yn ymwybodol ohono. Gwneir hynny trwy'r cofnod claf, siart gwybodaeth claf, arwydd uwchben y gwely ac/neu hysbysfyrdau yn y ward.

HYRWYDDO ARGAELEDD Y GWASANAETH CYMRAEG

Defnyddir y logo '[Iaith Gwaith](#)' yn effeithiol ar wisgoedd staff ar Ward B2 i arddangos i gleifion ac ymwelwyr bod yr aelodau staff hynny yn siarad Cymraeg.

Codwyd ymwybyddiaeth y cyhoedd am wasanaeth Cymraeg y ward trwy dynnu sylw'r wasg yn lleol ac yn genedlaethol at y fenter. Defnyddiwyd adborth cadarnhaol y cleifion a'u teuluoedd i hyrwyddo'r fenter. Mae sylw hefyd wedi dod yn sgil cynnwys y fenter ar restr fer Gwobrau'r Sefydliad Materion Cymreig 2014 ac ennill Gwobr Arbennig y Gweinidog yng Ngwobrau'r Gymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal 2015.

Hyrwyddwyd y fenter yn fewnol i staff mewn eitemau newyddion ar y fewnwyd, blog y Prif Weithredwr a'r bwrdd bwletin ar y fewnwyd a gosodwyd hysbysfwrdd Cymraeg ar y ward ar gyfer staff, cleifion a'r cyhoedd.

DARPARU POB AGWEDD O'R GWASANAETH I UNIGOLION YN EU DEWIS IAITH

Mae holl staff clinigol, porthorion a staff bwyd y ward yn siaradwyr Cymraeg. Cynllunio'r gweithlu sydd wrth wraidd gallu'r bwrdd iechyd i ddarparu gofal iechyd i siaradwyr Cymraeg yn eu dewis iaith yn Ward B2. Gwneir hyn mewn ardal na ystyrir yn draddodiadol Gymraeg, trwy wneud y defnydd gorau o sgiliau ac adnoddau y gweithlu presennol.

Dadansoddwyd sgiliau iaith Gymraeg staff cyfredol er mwyn adnabod y rhai allai siarad Cymraeg, eu lleoli ar y ward a darparu hyfforddiant iaith Gymraeg i staff oedd yn dymuno dysgu neu wella eu sgiliau presennol.

Datblygwyd cynllun gweithredu ac roedd cynnydd yn cael ei fonitro gan Uwch Nyrs yr ysbyty a rheolwr y Ward. Mae aelodau staff Uned Gymraeg y bwrdd iechyd yn cyfarfod yn rheolaidd â'r Uwch Nyrs sydd â gofal o'r ward er mwyn cynnal y fenter. Maent hefyd yn darparu hyfforddiant iaith Gymraeg i staff yr ysbyty sy'n dymuno dysgu neu loywi eu Cymraeg.

YMWYBYDDIAETH O ANGHENION IEITHYDDOL CLEIFION

Darperir sesiynau hyfforddi ymwybyddiaeth iaith Gymraeg i staff cyfredol a staff newydd fel rhan o raglen dreigl 'Creu Diwylliant o Ofal' ac mae sesiwn ymwybyddiaeth iaith Gymraeg yn ffurfio rhan o'r rhaglen ymsefydlu corfforaethol ar gyfer staff newydd. Cynhaliwyd sesiynau ymwybyddiaeth iaith i aelodau allweddol staff Ysbyty Cwm Rhondda fel rhan o'r fenter hon.

ARWEINIAD CADARN AC YMAGWEDD TIM YR IAITH GYMRAEG

Sefydlwyd Grŵp Cymraeg Cwm Taf bum mlynedd yn ôl, grŵp strategol oedd yn cyfarfod yn rheolaidd bob tri mis. Roedd yr aelodaeth yn cynnwys Cadeirydd y bwrdd

iechyd, oedd hefyd yn Bencampwr y Gymraeg, Ysgrifennydd y bwrdd iechyd a oedd hefyd yn Gyfarwyddwr Corfforaethol, Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol, Cyfarwyddwr y Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol, nifer o uwch nyrsys, staff yr Uned Gymraeg a chynrychiolwyr o'r cyfarwyddiaethau. Mae'r Grŵp bellach wedi uno gyda'r Grŵp Cydraddoldeb i greu 'Fforwm Cydraddoldeb a'r Gymraeg'. Grŵp o uwch-reolwyr sy'n hwyluso gwaith y Fforwm a rhaeadrir gwybodaeth berthnasol i staff yr holl gyfarwyddiaethau.

RHANNU ARFERION LLWYDDIANNUS AR DRAWS Y SEFYDLIAD

Mae Uned Gymraeg y bwrdd iechyd wedi cynnal sesiynau ar lwyddiant menter Ward B2 Ysbyty Cwm Rhondda gydag adrannau eraill. O ganlyniad, mae'r bwrdd iechyd wedi cyflwyno mentrau tebyg yn Ysbyty Cwm Cynon ac Ysbyty George Thomas (ysbyty cymunedol ar gyfer cleifion mewnol Iechyd Meddwl hirdymor).

Mae'r bwrdd iechyd wedi mabwysiadu Strategaeth Sgiliau Dwyieithog ers mis Ebrill 2014 ac mae perchnogaeth ohoni ar y lefel uchaf. Mae Is-grŵp y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol/Cymraeg yn cyfarfod yn rheolaidd.

Mae'r strategaeth yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Archwilio sgiliau iaith Gymraeg y gweithlu presennol – gweld ble y lleolir y siaradwyr Cymraeg
- Asesu anghenion y gwasanaethau Cymraeg – dadansoddi data er mwyn penderfynu pa ddarpariaeth Gymraeg sydd ei hangen er mwyn diwallu anghenion y boblogaeth.
- Adnabod bylchau sgiliau cyfredol – o fewn adrannau a thimau penodol ar draws y bwrdd iechyd
- Pontio'r bwlch sgiliau – datblygu cynlluniau gweithredu gyda rheolwyr timau; defnyddio dulliau creadigol o weithio gyda'r staff presennol sy'n siarad Cymraeg; darparu hyfforddiant i staff i ddysgu Cymraeg; recriwtio siaradwyr Cymraeg.

Mae Rheolwr Datblygu (Darpariaeth Gymraeg) Prifysgol Caerdydd yn trefnu ymweliadau blynyddol i grŵp o fyfyrwyr meddygol â'r staff ar Ward fel rhan o'u hastudiaethau sy'n canolbwyntio ar Mwy Na Geiriau a'r cynnig rhagweithiol. Mae'n darparu cyfle gwerthfawr i'r myfyrwyr â'r staff a'r cleifion ar Ward B2 ac i drafod y manteision o ddarparu gofal drwy gyfrwng y Gymraeg.

Manylion cyswllt

Enw: Kathryn Copley

Sefydliad: Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf

E-bost: Kathryn.Copley@wales.nhs.uk

